

(10/539)Adana Milletvekili Hulusi Güvel ve 26 milletvekilinin, çocuk işçiliği sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Çocukların bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimini engelleyen işlerde çalışmak zorunda oldukları bilinen bir gerçektir. Ülkemizde sayıları bir milyonu bulan çocuk yasadışı bir biçimde çalıştırılmaktadır. Elbette bunun en temel nedeni yoksulluktur. Ülkemizdeki gelir adaletsizliği, eğitim olanaklarının yetersiz olması, sosyal devlet mekanizmalarının gereğince işletilememesi, ekonomik ve sosyal gelişmişlik düzeyinin düşüklüğü ve nüfusun hızlı artması çocuk işçiliği ile mücadelede yetersiz kalınmasına neden olmaktadır.

İvedilikle çözülmesi gereken bir sorun olarak ülkemizin karşısında duran çocuk işçiliğiyle etkin bir mücadele çerçevesi çizilmesi gerekliliği ortadadır. Bu konuda mevzuatın yeterli olması sorunları çözmeye yetmemektedir. Uygulamanın belli bir çerçeve içinde, uzun vadeli çözümler içerecek biçimde düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle, ülkemizdeki çocuk işçiliği ile ilgili sorunların ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İç Tüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 07.12.2009

- 1) Hulusi Güvel (Adana)
- 2) Ensar Ögüt (Ardahan)
- 3) Hüseyin Ünsal (Amasya)
- 4) Gürol Ergin (Muğla)
- 5) Rahmi Güner (Ordu)
- 6) Durdu Özbolat (Kahramanmaraş)
- 7) Birgen Keleş (İstanbul)
- 8) Ali Rıza Ertemür (Denizli)
- 9) Akif Ekici (Gaziantep)
- 10) Mehmet Ali Susam (İzmir)
- 11) Mehmet Ali Özpolat (İstanbul)
- 12) Mevlüt Coşkuner (Isparta)
- 13) Ramazan Kerim Özkan (Burdur)
- 14) Atila Emek (Antalya)
- 15) Bülent Baratalı (İzmir)
- 16) Kemal Demirel (Bursa)
- 17) Tayfur Süner (Antalya)
- 18) Hüsnü Çöllü (Antalya)
- 19) Tansel Barış (Kırklareli)
- 20) Abdullah Özer (Bursa)
- 21) Ali Koçal (Zonguldak)
- 22) Ergün Aydoğan (Balıkesir)
- 23) Nevingaye Erbatur (Adana)
- 24) Sacid Yıldız (İstanbul)
- 25) İsa Gök (Mersin)
- 26) Abdurrezzak Erten (İzmir)
- 27) Mehmet Şevki Kulkuloğlu (Kayseri)

Gerekçe;

Anayasamızın 50. maddesinde "Kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar" denilmekte, İş Kanunu, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Mesleki Eğitim Kanunu, İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu gibi kanunlarda çocuk işçiliğinin önlenmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır. Yönetmeliklerde de çocukların çalıştırılması yasaklanmıştır.

Ülkemizde mevzuat anlamında önemli sayılabilecek bir eksiklik bulunmamasına karşın var olan mevzuatın etkin olarak uygulanmaması temel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemiz, çocuk işçiliğinin önlenmesini amaçlayan uluslararası sözleşmelere taraftır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde 22. Dönemde Sokak Çocuklarının Sorunlarına İlişkin Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Türkiye'nin 8. Beş Yıllık Kalkınma Programı'nda ülkemizde çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik ulusal bir strateji geliştirilmesine önayak olacak ve birçok kuruluşun işbirliği içinde çalışacağı model projeler geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Bunlara ek olarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde "Çalışan Çocuklar Bölümü" oluşturulmuştur. Ancak, Devletin çocuklara karşı Anayasa, yasalar, uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirdiğini söylemek oldukça zordur. Devlet, en kolay sömürülebilir iş gücü olarak nitelenebilecek çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda uygulamada yeterli çaba göstermemekte, temel insan hakları kapsamında değerlendirilmesi gereken bu sorun gelişmekte olan pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de görmezlikten gelinmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü, Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı (IPEC) desteğiyle 2006 yılı sonunda gerçekleştirilen "Çocuk İşgücü Anketi"ne göre 6-17 yaş grubundaki 16.264.000 çocuktan bir milyona yakını çalışma yaşamı içinde yer almaktadır. Ayrıca kayıt altına alınamayan, mevsimlik çalışan çocuk sayısı dikkate alındığında bu rakamın daha da artacağı ortadadır. Yaşanmakta olan krizin çocuk işçiliğini daha da artıracığı öngörülmektedir. Küresel krizin başta kız çocukları olmak üzere artan sayıda çocuğu, çocuk işçiliğine ittiği uluslararası örgütlerce belirtilmektedir.

Çocuk işçiliği sorunu nüfus, sosyal adalet, eğitim düzeyi, ekonomik gelişmişlik kavramlarıyla doğrudan ilgilidir. Ancak Çocuk işçiliğinin en temel nedeni yoksulluktur. Özellikle az gelişmiş ülkelerde yoğun olarak yaşanan çocukların yasadışı olarak çalışmak zorunda bırakılmaları ülkemizin de temel sorunlarından birisini oluşturmaktadır. Çocuk işçiler yasadışı olarak çalıştırıldıklarından hiçbir sosyal güvenlik hakkından yararlanamamakta, yetişkin insanların bile dayanmakta güçlük çekeceği koşullarda çalışmak zorunda bırakılmaktadır.

Çocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda eğitimin oynadığı rol oldukça önemlidir. Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması çocuk işçiliğinin engellenmesi anlamında olumlu katkılar sağlamıştır. Çocuk işçiliği konusunda somut fark yaratan en önemli gelişme olarak görülen sekiz yıllık kesintisiz eğitim bu sorun konusunda tüm topluma bir yol haritası sunmaktadır.

Çocuk Merkezlerinin işlevsel hale getirilmesi bu konuda atılacak en önemli adımlardan birisidir. Mesleki eğitim merkezlerinin sayısının ve kalitesinin artırılması gerekmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü raporlarında çocuk işçiliğinin önlenmesi için hükümetlere eğitime yatırım yapmaları ısrarla önerilmektedir. Ülkemizde de bu sorunu ortadan kaldırmanın yolu eğitimin yaygın ve eşit olmasından geçmektedir. Bu konuda ailelerin desteklenmesi zorunluluğu vardır. Göç sorununu göçün kaynaklandığı yerde çözmeyi hedefleyen politikalar uygulanmalıdır. Sosyal adaleti sağlayacak politikalar üretilmelidir.

Yukarıda belirtilen gerekçelerle mevzuatta önemli bir eksiklik olmamasına rağmen ülkemizde varlığını sürdüren çocuk işçiliği ile ilgili sorunların ve alınacak tedbirlerin Yüce Meclisimizce tespiti amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasının yerinde olacağı düşüncesindeyiz.